सुप्तेषुतेष्वेवलीनेषुजागर्त्ति सुप्तौप्रलयेमोक्षेचअलुप्तदृक्शक्तिरास्ते नहिद्रष्टुर्दृष्टेर्विपरिलोपोदृश्यतेऽविनाशित्वादितिश्रुतेः कालोहिप्रसिद्धंदुरतिक्रमःअलंघनीयः पुरुषान्नपरंकिंचित्साकाष्ठासापरागतिरितिश्रुतेः चरतिशास्यशास्तृभावेन अंतःप्रविष्टःशास्ताजनानाꣳसर्वात्मेतिश्रुतेः अविधृतःनकेनचित्विधृतः सर्वाधिष्ठानत्वात् अतएवसमःआत्मा समआत्मेतिविद्यात् निर्दोषंहिसमंब्रह्मेतिप्रत्यगभिन्नेब्रह्मणिसमशब्दप्रयोगात् ॥ ५० ॥ सर्वमात्मप्रभवमितिबुध्वासंज्ञांज्ञाननिष्ठांनत्यक्तुमर्हसि इतोन्यस्यशोकतरणोपायस्याभावादित्यर्थः ॥ ५१ ॥ स्वस्थंशोकहेतुंदेहाद्यभिमानंत्याजयित्वानिरुपाधौस्वस्वरूपेप्रतिष्ठितमकरोदित्यर्थः ॥ ५२ ॥ अत्रशोकार्त्तानांस्वास्थ्यकरणेविषयेउपनिषदं उपनीयेममात्मानंब्रह्मापास्तद्वयंयतः निहंत्यविद्यांतज्जंचतस्मादुपनिषद्भवेदितियथोक्तविद्याहेतुत्वाद्ग्रंथोप्युपनिषद्भवेदितिचवचनात् ब्रह्मात्मैकत्वविद्याप्रतिपादकंग्रंथंसूत्रवृत्त्योःप्रागुक्तयोर्वार्त्तिकस्थानीयमुपनिषच्छब्दवाच्यंअब्रवीत् यद्यप्यत्रपुरुषार्थचतुष्टयप्रतिपादनंदृश्यतेतथाप्यर्थकामयोर्लोकप्रसिद्धयोरेवस्वरूपव्याक्ति

कालःसुप्तेषुजागर्तिकालोहिदुरतिक्रमः॥ कालःसर्वेषुभूतेषुचरत्यविधृतःसमः॥ ५० ॥ अतीतानागताभावायेचवर्तंतिसांप्रतं॥ तान्कालनिर्मितान्बुध्वानसंज्ञांहातुमर्हसि॥ ५१ ॥ सौतिरुवाच इत्येवंपुत्रशोकार्तंधृतराष्ट्रंजनेश्वरं॥ आश्वास्यस्वस्थमकरोत्सूतोगावल्गणिस्तदा॥ ५२ ॥ अत्रोपनिषदंपुण्यांकृष्णद्वैपायनोऽब्रवीत्॥ विद्वद्भिःकथ्यतेलोकेपुराणेकविसत्तमैः॥ ५३ ॥ भारताध्ययनंपुण्यमपिपादमधीयतः॥ श्रद्दधानस्यपूयंतेसर्वपापान्यशेषतः॥ ५४ ॥ देवादेवर्षयोह्यत्रतथाब्रह्मर्षयोऽमलाः॥ कीर्त्यंतेशुभकर्माणस्तथायक्षामहोरगाः॥ ५५ ॥

यैवपराक्रियेतिन्यायेनहानार्थमनुवादाद्धर्मस्यचविविदिषंतियज्ञेनेत्यादिश्रुत्याविद्याशेषत्वस्यदर्शितत्वात्परमतात्पर्यंविद्यायामेवेतिध्येयं अस्याःसांप्रदायिकत्वमाह विद्वद्भिरिति कथ्यतेअनादिसिद्धमेवकीर्त्यतेनतुकादंबर्यादिवदभिनवकथाकल्प्यते कविसत्तमैःपूर्वपूर्वकल्पीयैर्व्यासादिभिः एवंचव्यासादिशब्दानांसेनापत्यादिशब्दवदधिकारिकवचनत्वेनव्यक्त्यनित्यत्वेपितदर्थानांनित्यत्वान्नपुराणानांसकर्तृकत्वमात्रादनित्यत्वं अतएवसुमंतुजैमिनिवैशंपायनपैलसूत्रभाष्यभारतमहाभारतधर्माचार्याइतिमंत्रस्यपुराणादिप्रणेत्राचार्यसंग्रहवतोनित्येनतर्पणविधिनासंयोगःसंगच्छते अन्यथानित्यानित्यसंयोगविरोधोदुर्वारःस्यात् अतएवपुराणेपुरापिनवे ॥ ५३ ॥ भारतेति नित्येब्रह्मयज्ञेऋचोधीतेपयआहुतिभिरेवदेवतास्तर्पयतीत्यृगादीनामिवइतिहासपुराणानीत्यमृताहुतिभिरितितदध्ययनफलश्रुतिरपियुज्यतइत्यभिप्रेत्याह पुण्यमिति पूयंतेनश्यंति अस्यश्लोकस्यचतुर्थांशोच्चारणमात्रादपिसर्वपापनाशःकिंवाध्यंकृत्स्नाध्ययनात्तदर्थस्यज्ञानात्साक्षात्काराद्वेतिभावः ॥ ५४ ॥ एवंग्रंथस्यस्वास्थ्यंमुख्यंफलंपापक्षयंगुणफलंचोक्त्वात्रप्रतिपाद्यंविषयमाह देवाइति देवादीनांशुभकर्माणइतिविशेषणेनतेषांशुभंकर्मैवोपादेयंविवक्षितं तस्यैवपरंपरयापरमपुरुषार्थहेतुत्वात् ॥ ५५ ॥

Digitized by Google